

Kulturhistorisk karaktärisering och bedömning

Bredaryds kyrka

*Bredaryds socken i Värnamo kommun
Jönköpings län*

JÖNKÖPINGS LÄNS MUSEUM
Byggnadsvårdsrapport 2006:78

Robin Gullbrandsson

Kulturhistorisk karaktärisering och bedömning

Bredaryds kyrka

*Bredaryds socken i Värnamo kommun
Jönköpings län*

Rapport och foto: Robin Gullbrandsson. Grafisk design: Anders Gutehall. Tryckning och distribution: Robin Gullbrandsson

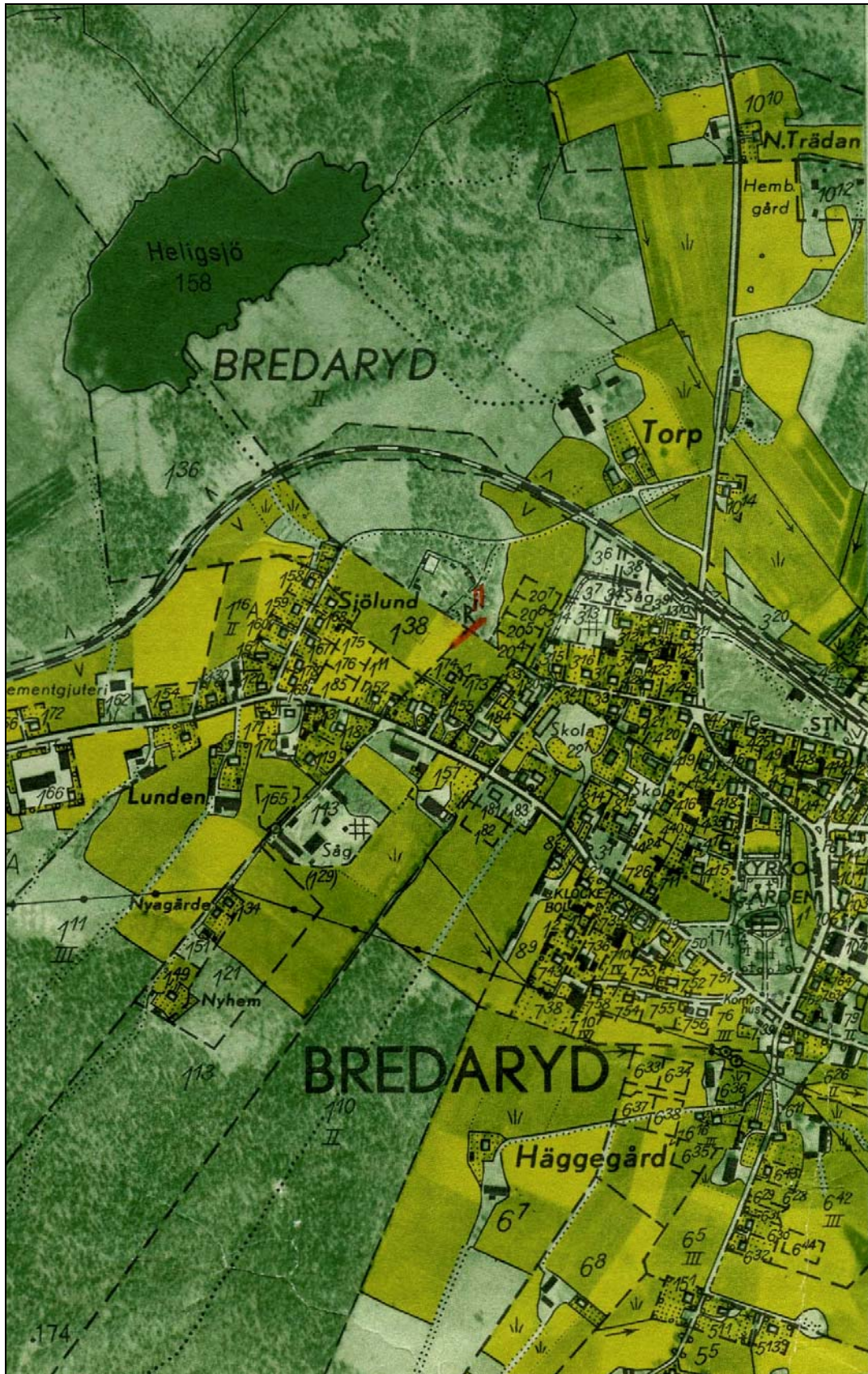
Jönköpings läns museum. Box 2133. 550 02 Jönköping Tel: 036-30 18 00. E-post: info@jkpglm.se

Utdrag ur tryckta och ajourhållna ekonomiska kartor är återgivna enligt tillstånd: Ur allmänt kartmaterial från Lantmäteriet. Medgivande 94.0133

© JÖNKÖPINGS LÄNS MUSEUM 2006

Innehåll

Ekonomiska kartan	4
Inledning	5
Bakgrund och omfattning	5
Karaktäriseringens syfte	5
Uppläggning och rapport	5
Kulturhistorisk bedömning	5
Sammanfattande beskrivning	6
Beskrivning och historik	7
Kyrkomiljön	7
Kyrkobyggnaden	7
Historik	10
Kulturhistorisk karaktärisering och bedömning	12
Sammanfattning	12
Händelsehistorik	13
Referenser	15
Tryckta källor	15
Arkiv	15
Tekniska och administrativa uppgifter	15

Utdrag ur ekonomiska kartans blad Bredaryd 5D 8e, 1955.

Inledning

Bakgrund och omfattning

På uppdrag av Bredaryd/Kulltorps pastorat har Jönköpings läns museum utfört en kulturhistorisk inventering och karakterisering av Bredaryds kyrka. Arbetet har utförts i samband med upprättande av vård- och underhållsplan för kyrkobyggnaden och ska ingå som en del av detta. I Bredaryd/Kulltorps pastorat har vård- och underhållsplanen upprättats av BSV, Värnamo. Arbetet bekostades av medel från den kyrkoantikvariska ersättningen och påbörjades och avslutades under 2006. Rapporten omfattar en genomgång av kyrkobyggnadens historik, beskrivning av exteriör och interiör och en beskrivning av dess kulturhistoriska värde. Antikvarie Robin Gullbrandsson vid Jönköpings läns museum har varit rapportansvarig.

Karakteriseringens syfte

Syftet med karakteriseringen är att öka kunskapen om det kulturhistoriska arv som kyrkobyggnaden bär på. Mer konkret ska arbetet ligga till grund för de vård- och underhållsplaner som ska tas fram av varje församling och som är en förutsättning för att efter 2006 kunna söka kyrkoantikvarisk ersättning från stiftet. Rapporten ska också kunna ingå i länsstyrelsens och läns museets underlagsmaterial vid beslut i ärenden som berör kyrkobyggnaderna.

Uppläggning och rapport

Arbetet har varit uppdelat i en fältdel med inventering och fotografering och en arkivsökningsdel. De aktuella arkiv som gått igenom har främst varit länsstyrelsens arkiv över ärenden, med kopior från ATA:s arkiv i Stockholm. Jönköpings läns museum har också ett arkiv över handlingar och pressklipp mm. Befintlig hembygdslitteratur har använts i förekommande fall. Arkivuppgifterna utgör således en sammanfattning av genomgångna arkiv och omfattar inte en komplett beskrivning av händelser i kyrkans byggnadshistoria.

Rapporten är upplagd med en inledande kort sammanfattning, en beskrivning av kyrkomiljön och historiken i löpande text samt en beskrivning av kyrkans nuvarande utseende. Därefter följer den kulturhistoriska värderingen och bedömningen, och sist en händelsehistorik med händelser listade i kronologisk följd.

Kulturhistorisk bedömning

Den kulturhistoriska bedömningen har gjorts av Jönköpings läns museum i samarbete med länsstyrelsen i Jönköpings län. En kulturhistorisk bedömning är aldrig definitiv utan hela tiden föremål för omvärderingar. Vid bedömningen tas hänsyn till dels varje enskild kyrkas egna värden, men också till värden i förhållande till andra kyrkor i stiftet och landet. Den kulturhistoriska värderingen och bedömningen nämner i de flesta fall inte enskilda byggnadsdetaljer utan beskriver värden och karaktärsdrag i stort.

Inför varje planerad förändring eller större underhållsåtgärd skall tillstånd inhämtas från länsstyrelsen och varje ärende behandlas där från fall till fall. Utifrån det kulturhistoriska värdet tas beslut om vilka åtgärder som får företas samt vilka som är berättigade till kyrkoantikvarisk ersättning.

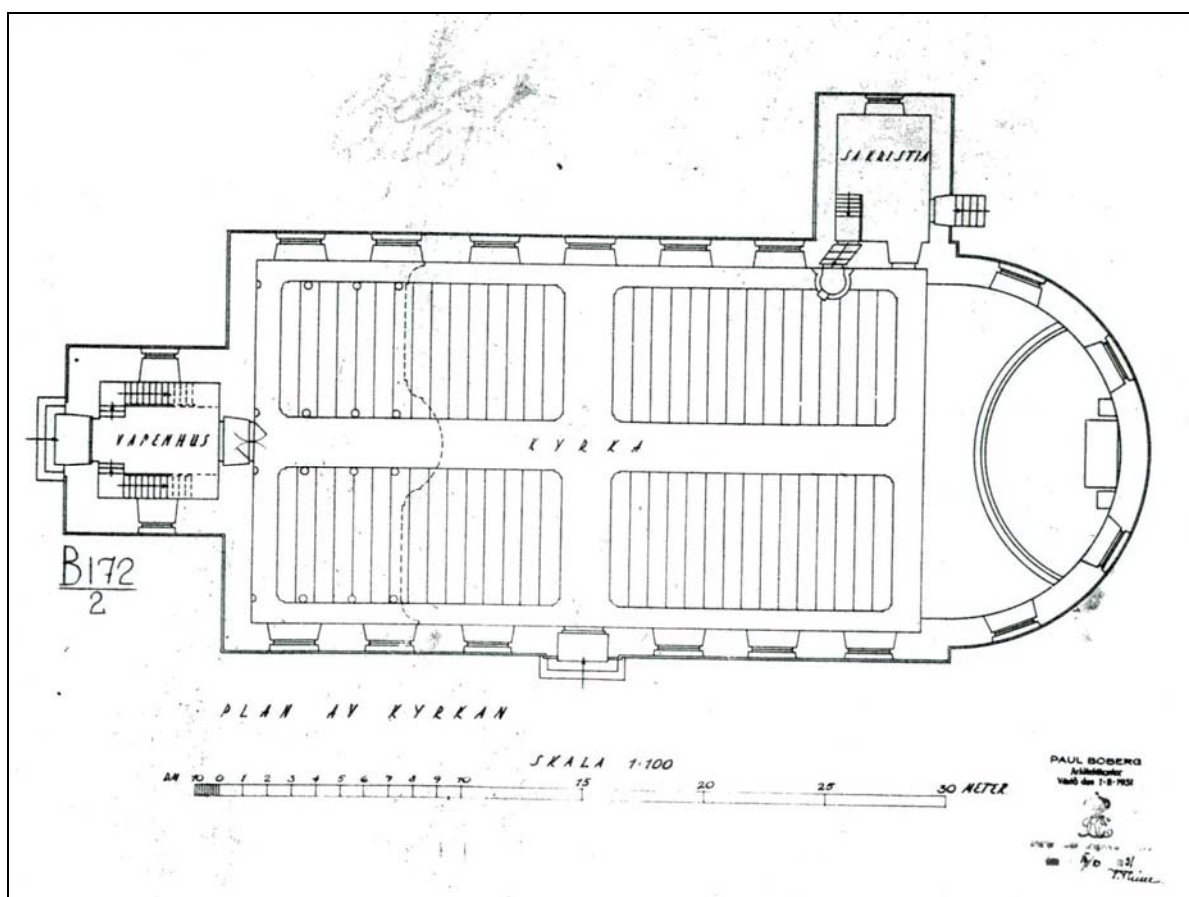
Denna rapport ska finnas tillgänglig på Växjö stift, länsstyrelsen i Jönköpings län, Jönköpings läns museum samt på respektive kyrklig samfällighet.

Sammanfattande beskrivning

Fastighetsbeteckning: Värnamo Bredaryd 45:2

Värnamo kommun, Bredaryds församling, Bredaryd/Kulltorps pastorat, Växjö stift, Jönköpings län.

Bredaryds kyrka uppfördes 1863 efter ritningar av arkitekt Emil Viktor Langlet vid Överintendentsämbetet. Murarmästare var Elias Petterson, Sandhult, och snickarmästare Bengt Andersson, Villstad. Bredaryd är en stor salkyrka i utpräglad empirestil med fullbrett, rundat kor i öster, torn med lanternin i väster och sakristia i norr. Fasaderna bär vitkalkad spritputs. Portarna har överljus i form av lunetter och markeras med pilastrar. Långhuset bär ett sadeltak, täckt med diagonallagd skiffer. Interiören präglas trots senare tillägg av byggnadstidens ljusa och strama ideal. En stor del av inredningen är från byggnadstiden, bl.a. den rumsskapande slutna bänkinredningen. Orgelfasaden är från 1875 och altartavlan målad 1894, men smälter väl in. Dopfunten är tidigmedeltida. Ett triumfkrucifix och en barockaltaruppsats ger en viss museal prägel och står för ett stilmässigt brott. Läktarunderbyggnad, kororgel och nuvarande blågrå färgsättning tillkom vid renovering 1979-80.

Uppmåtningsritning utförd av arkitekt Paul Boberg 1931.

Beskrivning och historik

Kyrkomiljön

Bredaryds kyrka är belägen i stationsområdet med samma namn i socknens södra del där järnvägen mellan Halmstad-Nässjö löper, anlagd 1882. På platsen strålar vägar samman från grannsocknarna Reftele, Anderstorp, Kulltorp, Forsheda och Ås. Socknen utgörs i norr och väster av en kuperad skogsbygd, medan östra delen präglas av mossmarker. Ur kyrkligt hänseende var socknen tidigare annex till Forsheda. Av socknens ca 200 fasta fornlämningar finns flertalet i socknens södra del, kring Bredaryd, och domineras av järnåldersgravfält (med bl.a. gravhögen Lärkehög). I socknens västra del ligger det gamla säteriet

Bredaryds kyrka, fotograferad från norr 1956 av O Liljekvist. ATA.

Anneberg som tillhört bl.a. släkterna Kyle; Stiernclou, Lillieberg och von Mentzer. Bredaryds kyrka och kyrkogård är placerade på änden av en åsrygg väster om vägnoden i stationsområdets östra del, väl synligt i landskapet. Väster om kyrkoanläggningen finns en stor asfalterad parkering med församlingshem i norr. Detta är en vinklad länga i ett plan från 1967 med vitt fasadtegel och tegeltäckt sadeltak. I närheten finns även en hembygdsgård och skola. Samhället präglas av en villabebyggelse från efterkrigstiden och viss småindustri, vars ursprung hänger samman med järnvägens ankomst. Kyrkobyggnaden står på den västra delen av kyrkogårdens ursprungliga, i grunden medeltida, utsträckning. Denna äldre del av kyrkogården är ännu klart skönjbar genom sitt platåläge och rester av trädkrans. Senare har stora nya och lägre delar fogats till kyrkogården i norr och öster. Inhägnaden utgörs av murar av varierande ålder och form. I sydväst finns ett bårhus från 1960, ritat av arkitekt Johannes Dahl, som restaurerade kyrkan.

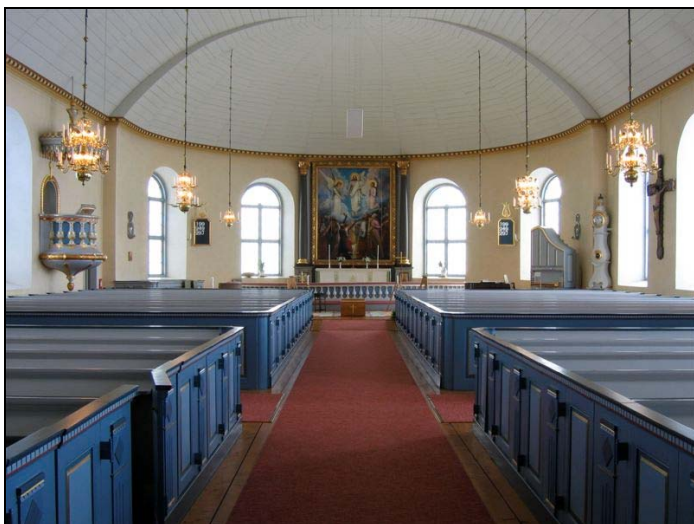
Kyrkobyggnaden

Bredaryds kyrka är en salkyrka från 1863 med närmast fullbrett rundat kor i öster, sakristia i norr och torn i väster. Huvudentréerna utgörs av västport och en på södra långsidan en mittport. Kyrkan är en typisk representant för den i området kvardröjande empirestilen inom kyrkobyggnaden. Detta kännetecknas av såväl planen som det strama formspråket.

Kyrkan vilar på en utkragande sockel som bär gråmålad spritputs. Väggarna bär en vitkalkad spritputs. Kring muröppningarna är slätputsade omfattningar. På långhusgaveln sitter i söder en inmurad porträttgravsten som föreställer Arvid Månsson Stierna (död 1616) med familj. Portarna i väster och söder är markerade genom slätputsade pilastrar som bär en överliggare med lunett. Deras ljusst grågröna pardörrar med helfranska fyllningar är från byggnadstiden, liksom det enkla dörrbladet till sakristians egna ingång i öster. Ovan västporten sitter en inmurad stenplatta med förgylld inskription om kyrkans uppförande. Framför västporten finns en granittrappa från 1979 med symmetriskt anlagda ramper och smidesräcken. Alla fönster har träbågar från byggnadstiden med bemålning i ljusst grågrönt. Långhus och kor har stora rundbågsfönster, i vars

Porträttgravsten över paret Stierna. Fotografi från 1911 i JLM.

Nyklassicistisk rymd präglar Bredaryds kyrkorum.

brunrosa. Själva lanterninen bär en ljusgrå locklistpanel med artikulering i form av romber och sågtandsnitt målat i brunrosa. De rundbågiga öppningarna är försedda med fönsterbågar. Lanterninen kröns av en liten koppartäckt huv med förgyllt kors på klot. Långhuset bär ett sadeltak med diagonal skiffertäckning, vilket går igen på sakristians valmade sadeltak. Det rundade kortaket täcks av rektangulära skiffer. De profilerade takfötterna är ursprungliga av ljust gråmålat trä. Alla takfall har fotrännor och stuprör av koppar. Under koret finns ett pannrum från 1930-talet med nedgång i norr via en betongtrappa med smidesräcke.

Kyrkorummet har två ingångar, i väster via vapenhus och vindfång och i söder via mittport. Mellan predikstol och kor finns en dörr till sakristian. Interiören har bevarat sin ursprungliga ljusa rymd och stramhet. Av stor vikt för karaktären är de fyra slutna bänkkvarteren som ger rummet en viss tyngd och förankring. I väster finns en orgelläktare med indragen underbyggnad från 1979 som rymmer trappa, förråd, kapprum, pentry, väntrum och handikapptoalett. Dess rundade väggar ansluter till befintliga former. Gångarna och det högre liggande korgolvet har bevarat sina breda furubräder, om än slipade och fernissade i sen tid. Mittgången har en svag ramp i samma material framför koret. De jämna väggarna är slätputsade och avfärgade i en gulbruten kalkfärg. Gränsen mot koret är markerad genom förtagningar på båda sidor. Portarna i väster och söder är tillverkade vid 1955-57 års restaurering i överrensstämmelse med ytterdörrarna. Sakristidörren är däremot ursprunglig med kraftiga helfranska fyllningar samt utanpåliggande lås, nyckelplatta och dörring i smide. De profilerade dörrfodren är från byggnadstiden och liksom dörrarna målade i gråa toner. De gråmålade innanfönstren är ospröjsade och tillkom på 1930-talet. Korets innanfönster försågs med blyspröjsar och tonat antikglas 1955-57. Ovan långhuset är ett flackt valv av vitmålade bräder från byggnadstiden, ovan koret format som ett hjälmvalv. Taklisten är samtida och formad som ett tandsnitt, 1979 målat i rödbrunt och gräddvitt.

All inredning är från byggnadstiden om inget annat anges. Det breda altaret utgörs av ett ramverk med fyllningar, målat i grå nyanser. Frontens fyllningar

bågar sitter blyspröjsade klarglas. Det ansenliga långhuset har hela sju fönsteraxlar (i vilka mittport och sakristia ingår). Långhusgaveln är karakteristiskt artikulerad med en lunett på ömse sidor om tornet, vilka belyser läktaren. Tornets västfasad är försedd med ett rundfönster. I tornmurarna sitter flera ankarlutar och åt söder kyrkans byggnadsår med järnsiffror. De rundbågiga ljudöppningarna har parluckor från byggnadstiden med svartmålad fiskbenspanel. Tornet kröns av en fyrkantig lanternin. Det flacka, nedre takfallet är täckt med rektangulära skiffer. Dess ursprungliga profilerade takfot bär marmorering på grå botten och avslutas nedtill med ett tandsnitt i

Ovan: Koret med Ludvig Frids färgstarka altartavla från 1894. T.h.: Påkostad empirepredikstol av s.k. Mjöbäckstyp. Kyrkorummets två blickfång.

bär reliefer av vinkanna och kalk samt symbolerna för Tro, Hopp och Kärlek (Korset, Ankaret och Det brinnande hjärtat). Dessa är förgyllda. Altartavlan utfördes av Ludvig Frid 1894 som en olja på duk, skildrande Kristi himmelsfärd i klara färger där blått dominerar. Den tunga ramen är förgylld. Altare och tavla flankeras av två släta kolonner av trä med förgyllda korintiska kapitäl som ansluter till taklisten. På deras marmorerade postament är fyllningar med förgyllda reliefer av en uppslagen bibel och ett rökelsekar. Den ursprungliga altarprydnaden utgjordes av ett förgyllt träkors med törnekrans, nu placerat uppe i tornet. Den rundade altarringen svarar mot korets former och utgörs av en balustrad med svarvade dockor och sluten baksida. Färgsättningen är hållen i benvitt, guld och grått medan klädseln är röd. Predikstolen är av s.k. Mjöbäckstyp, d.v.s. rundad med balusterdockor, ansvalld bas och ljudtak med lambrekäng. Kring uppgången från sakristian är en förgylld omfattning i form av palmkvistar och kors. Upphovsman är snickaren Eric Nyman från Reftele, vilken även gjort nummertavlorna med lyrkrön. Bemålningen utgörs av blågrå toner och förgylld dekor. Bänkinredningen har dörrar mot mittgången med halvfranska fyllningar och utskjutande gångjärn. Gavlarna är prydda med räfflade pilastrar och romber, vilket är typiskt i länet. Bänkkvarterens hörn är karaktäristiskt rundade. Krönlisten är utformad som ett tandsnitt. Invändigt byggdes bänkkvarteren om 1955-57. Bänkarna är 1979 målade i mörka blå nyanser med inslag av guld och rött, vilket ger dem en annan tyngd än inredningen i övrigt. Vid korets norra vägg finns en likartad korbänk. Läktaren vilar på tio räfflade kolonner, målade i en kulör liknande bänkarnas. Den rikt profilerade och ovan mittgången utkragande fronten bär ett läktarbröst med halvfranska fyllningar, målade i grå nyanser med inslag av guld. Mittfyllningen bär en förgylld relief av lyra med lagerkvistar. Bröstningens krön är genombrutet med rundbågsarkader, avdelade med rombprydda små poster. Orgeln rymmer ett 20-stämmigt verk från 1953, byggt av Troels Krohn, Frederiksborgs orgelbyggeri. Från den gamla orgeln, byggd 1875 av J Karlsson och J Andersson i Långaryd, återstår sju stämmor och den nygotiska fasaden. Sistnämnda utgörs av tre rundbågiga pipfält krönta av vimperger och åtskilda av två pitureller. Fasaden är målad i blågrått och rött med förgyllda lister. I korets södra del står en mindre orgel från 1980, målad i grå toner. Invid denna finns ett gustavianskt golvr. Av inventarier från föregående kyrka har tre föremål placerats i kyrkorummet. I koret står en romansk sandstenscuppa med uttömningshål och dekor i form av en ringkedja. Foten är sentida. Mitt för södra porten har man placerat en altaruppsats i barock från omkring 1700. De särpräglade snidade blomsterdekorerna talar för att upphovsmannen är Gustaf Kihlman från Borås. På den andra långsidan hänger ett triumfkrucifix, sannolikt från sent 1200-tal. I tornkammaren förvaras en predikstol i renässans med årtal 1640 och tillhörande ljudtak, ett figurmålat läktarbröst samt fyra begravningsvapen från 1600-talet över medlemmar av släkten Stiernka.

Vapenhuset har ett kalkstensgolv från 1979, slätputsade vitkalkade väggar och ursprungligt plant tak av breda, brunmålade bräder. I söder är en trätrappa från 1955-57, dock med äldre gråmålat trärecke. Vindfånget i öster har en gråmålad, rak pardörr från byggnadstiden med helfranska fyllningar och

Nygotisk orgelfasad från 1875 och nyklassicistisk läktare.

bönealtare av polerad kalksten, ovan vilket hänger en snidad Salvator Mundi i barock. Västra väggen upptogs av predikstolstrappan och en fast skåpsinredning från 1955-57 med fyllningsluckor. Skåp och dörrar är målade i grön lasyr. Det plana taket utgörs av breda, gråmålade bräder från byggnadstiden.

Historik

Nuvarande kyrkas föregångare var byggd av sten och sannolikt medeltida. Den fick en tillökning 1706. Med 1800-talets ökande folkmängd blev denna för liten och 1848 yrkade kyrkoherden på nybyggnad. Församlingen började samla in medel. Först 1860 kunde grunden läggas. På församlingens önskemål kopierade arkitekt Emil Viktor Langlet vid Överintendentsämbetet ritningarna till Voxtorps kyrka (dock lade man sedan till två fönsteraxlar). Gamla kyrkan revs 1863 och nya kyrkan var helt färdig året därpå. Murarmästare var Elias Pettersson från Sandhult och snickarmästare Bengt Andersson från Villstad. För målningsarbetena stod artisten Sven Magnus Johansson från Ås. 1875 kompletterades kyrkan med en orgel, byggd av Johannes Andersson och J Karlsson i Långaryd. 1888 fick kyrkan sin första uppvärmning i form av två järnkaminer. Altarets träkors ersattes 1894 av en altartavla. 1912 och 1921 skedde inre ommålning. Vid den förra vitmålades inredningen och bladrankor målades kring fönstren. 1925 omtäcktes lanterninen och det ruttna korset utbyttes, följande år ommålades lanternin och fönster.

T.v.: altaruppsats som kan tillskrivas Gustaf Kihlman i Borås. Ovan: karaktäristisk sluten bänkinredning från byggnadstiden.

Ovan: tidigmedeltida sandstensdopfont med romanska ringkedjor. Foten är sentida. T.h.: Renässanspredikstol med tillhörande ljuddak från gamla kyrkan, nu i tornet.

1931 projekterade arkitekt Paul Boberg en ny uppvärmning med varmluft, varför pannrum byggdes och innanfönster insattes. 1935 ommålades fasaderna med kalkfärg. Vidare uppsattes hänggrännor och stuprör. 1937-38 konserverade Erik Sköld triumfkrucifix och altarpupsats från den gamla kyrkan, vilka placerades i kyrkorummet. 1953 byggdes orgelverket om av Troels Krogh.

1955-57 genomgick kyrkan en restaurering i enlighet med program upprättat av arkitekt Johannes Dahl, Tranås. De exteriöra arbetena inskränkte sig till putslagning och avfärgning med silikatblandad kalkfärg i gulbruten ton. I interiören ombyggdes bänkkvarteren till större bekvämlighet. Bänkarna utglesades och gavlarna breddades. Nya golv lades i kvarteren. Ryggar, dörrar och skärmar sparades. Nya dörrblad sattes i portarna. Altarringen öppnades vid väggen. I korfönstren insattes ljusdämpande antikglas. Sakristian fick ny skåpsinredning. Vapenhusets norra trappa slopades, den södra ombyggdes och ett förråd ordnades under densamma. Kyrkan elektrifierades och försågs med sex nya ljuskronor i barockstil. Erik Sköld konserverade begravningsvapen, äldre läktarbröst och renässanspredikstol. Interiören fick ny färgsättning, närmare den ursprungliga. Väggarnas oljemålade dekor togs bort och de avfärgades med silikathaltig kalkfärg. Bänkarnas ursprungliga grågröna färg togs fram och återskapades. Läktare, dörrar, altarring och predikstol målades i anslutning till denna.

1967 renoverades exteriören av byggmästare Gunnar Knutsson, Gislaved. Fasadputsens lagades med KC-bruk och sockelputsens ersattes av cementbruk. Hela kyrkan avfärgades med vit plastfärg ”som skall bli mycket motståndskraftig mot idens tand”. 1972 slopades bänkarna på läktarens norra sida för att ge plats för kör. 1979 svarade arkitekt Hans Lindén, Växjö, för en större renovering. Västentrén handikappanpassades. I vapenhuset revs förrådet och golvet belades med kalksten. Under läktaren gjordes en inbyggnad för kapprum, förråd, ny läktartrappa, handikapptoilet, väntrum och pentry. Ytterligare läktarbänkar slopades i söder. I tornrummet restes en brandvägg. Golvet sänktes inom altarringen och tycks vid detta tillfälle ha fått sin beiga heltäckningsmatta. Altartavla och predikstol rengjordes av konservator Ola Westerudd. Den ursprungliga marmoreringen på kolonnpostamenten togs fram. Hela interiören ommålades med till stor del ny färgsättning i övervägande gråblått. Väggarna avfärgades med kalk i en gulbruten ton. Tornluckorna fick automatiserad öppning och det på nytt vittrade korset gjordes om. 1980 fordrades större fasadreparationer, ledda av samme arkitekt. Härvidlag fick hela tornet omputas och kom sannolikt att avfärgas med vit mineralfärg, medan resten av kyrkan fick traditionell kalkfärg. Samma år tilläggsisolerades innertaket och en kororgel tillkom. Ny målning skedde 1987. Samma år och följande gjordes smärre konservatorsarbeten på altarpupsats och krucifix liksom sanering mot strimmig trägnagare i den förra. 1995 konserverades porträttgravstenen och en liggande textilförvaring anordnades på läktaren. 2002 målades fönster och dörrar. Exteriöra ommålningsarbeten skedde 2006.

Kulturhistorisk karaktärisering och bedömning

Bredaryds kyrka är uppförd 1863 på en medeltida kyrkplats. För ritningarna svarade arkitekt Emil Viktor Langlet. Den välbevarade exteriören visar på hur långlivat empiretidens strama kyrkoideal var i bygden. Karaktäristiskt är de många rundbågiga fönsteraxlarna, den symmetriska mittporten med lunettfönster, det fullbreda, rundade koret och tornet med sin lanternin. Portar och fönsterbågar är från byggnadstiden, vilket förstärker autenticiteten.

Interiören har trots senare förändringar behållit mycket av sin ursprungliga rumslighet med slutna bänkkvarter och flackt brädvalv. Blickfång utgör Ludvig Frids färgstarka altartavla från 1894 med klassiserande inramning. Altarring, bänkar och läktare är från byggnadstiden och korresponderar väl mot rummets former. Särdeles karaktäristisk är den påkostade predikstolen av Mjöbackstyp. Orgelfasaden från 1875 är ett nygotiskt arbete. Om föregående kyrka minner medeltida dopfont och triumfkrucifix samt altaruppsats i barock, varav de båda senare utgör ett stilmässigt brott i den för övrigt enhetliga interiören. Ytterligare äldre inredning förvaras i tornet. Bland senare tillskott märks läktarunderbyggnad och kororgel från 1979-80, då även nuvarande blågrå färgsättning tillkom.

Sammanfattning

- Bredaryds kyrka är en välbevarad och typisk empirekyrka.
- Interiören speglar empirens rumsuppfattning och dess strama formspråk.
- Bevarad inredning från 1800-talet har höga autenticitetsvärden.
- Äldre inventarier minner om föregående kyrka.

Tornets marmorerade takfot.

Händelsehistorik

- 1863-64 Nybyggnad – kyrkan i sin helhet. Arkitekt Emil Viktor Langlet, Överintendentsämbetet. Murarmästare Elias Pettersson, Sandhult. Snickarmästare Bengt Andersson, Villstad. (JLST)
- 1875 Orgel, byggd av Johannes Andersson och Carl Johannes Carlsson i Långaryd. 12 stämmor fördelade på en manual och en pedal. (Carlsson 1973)
- 1888 Två järnkaminer installeras. (SvK)
- 1894 Altartavla av Ludvig Frid. (JLST)
- 1912 Invändig ommålning. Inredning vitmålas. Oljemålad klöverbladsdekor kring fönster. Nya portar i kyrkorum. (JLST)
- 1921 Invändig ommålning. (JLST)
- 1925 Omtäckning av lanternin. Nytt kors. (JLST)
- 1931 Pannrum med varmluftsledning. Innanfönster. Projekterat av arkitekt Paul Boberg, Växjö. (JLST)
- 1935 Exteriör ommålning. (JLST)
- 1937-38 Erik Sköld konserverar altaruppsats i barock och triumfkrucifix, vilka placeras i kyrkorummet. (JLST)
- 1953 Ombyggnad av orgel utförs av Troels Krogh, Frederiksborgs orgelbyggeri. Antalet stämmor utökas till 20 fördelade på två manualer och en pedal, inklusive crescendoverk. 7 gamla stämmor återanvänds i Manual I. (JLST, Carlsson 1973)
- 1955-57 Restaurering projekterad av arkitekt Johannes Dahl, Tranås. Ombyggnad av bänkar, nya portar i kyrkorum, ny sakristiinredning, rivning av nordtrappa i vapenhus. Interiör ommålning med återgång till äldre grågröna toner. Dekormåleri bort från väggar. Exteriör avfärgning med silikatblandad kalkfärg. Erik Sköld konserverar begravningsvapen samt äldre läktarbröst och predikstol. (JLST)
- 1967 Fasadrenovering. Putslagning med KC-bruk. Avfärgning med plastfärg. Byggmästare Gunnar Knutsson, Gislaved. (JLST)
- 1972 Läktarbänkar bort i norr för kör. Arkitekt Lars Stalin. (JLST)
- 1979 Handikappanpassning av västport. Nytt golv i vapenhus. Läktarunderbyggnad. Sänkning av golv inom altarring. Ramp i mittgång. Ny invändig färgsättning i blågrått. Arkitekt Hans Lindén, Växjö. (JLST)
- 1980 Fasadrenovering. Omputsning av torn. Avfärgning med KEIM-färg (?) och kalkfärg. Nytt tornkors. Tilläggsisolering av vind. Arkitekt Hans Lindén, Växjö. Kororgel från Västbo orgelbyggeri med fem stämmor. (JLST, SvK)
- 1987-88 Konservering av altaruppsats och krucifix. (JLST)

-
- 1995 Konservering av porträttgravsten utförs av Julio Amorim. Liggande textilförvaring på läktare. (JLST)
- 2002 Målning av ytterdörrar och fönster. (JLM)
- 2006 Ommålning av exteriör. (JLM)

Referenser

Tryckta källor

Carlsson, Sten L. *Sveriges kyrkoglar*. Lund 1973.

Kyrkobyggnader 1760-1860. Del 2. Sveriges Kyrkor 216. Uppsala 1993. (SvK)

Sverige. Geografisk beskrivning. Del V. Stockholm 1931.

Översiktlig kulturhistorisk utredning och bevarandeförslag för Värnamo kommun. Jönköpings läns museum 1981/ -82.

Arkiv

Jönköpings läns museums arkiv. (JLM)

Länsstyrelsen i Jönköpings arkiv, med kopior ur ATA. (JLST)

Tekniska och administrativa uppgifter

Jönköpings läns museums dnr: 135/06
Beställare: Bredaryd/Kulltorps pastorat
Fastighetsägare: Bredaryd/Kulltorps pastorat
Rapportansvarig: Jönköpings läns museum genom Robin Gullbrandsson
Foto: Robin Gullbrandsson
Län: Jönköpings län
Kommun: Värnamo kommun
Socken: Bredaryds socken
Fastighetsbeteckning: Värnamo Bredaryd 45:2
Belägenhet: Ekonomiska kartans blad Bredaryd 5D 8e
Dokumentationsmaterialet förvaras i Jönköpings läns museums arkiv

